

kun kan ventes naaet ved Samvirken af gunstige Forhold. Blandt disse skal nævnes, at det Eftersyn, Museet gennem nogle Aar har foretaget af Jorder, der tilhører eller har tilhørt Præsteembeder, i Fjor har bragt adskillige gode Fredninger. Et større Antal er ligeledes ordnet i Forbindelse med den arkæologiske Undersøgelse af Landet, hvorom tales i 2det Stykke af denne Beretning. Medens disse Fredlysninger er tilvejebragte ved Museets egne Kræfter, skyldes anden velvillig Hjælp fra forskellig Side. Særlig Anledning er der til her at nævne Oberstløjtnant I. C. Lund, der atter i 1914 med godt Udbytte har medvirket ved Bevaringen af Oldtidsminder og i den Anledning har foretaget Rejser navnlig i Torrild Herred. Men desuden maa Museet med megen Tak fremhæve den Støtte, som er ydet det af Kommissionerne til Oprettelse af Statshusmandsbrug. Herved er i flere Tilfælde opnaaet, at Oldtidsminder, hvis Tilintetgørelse vilde have været et føleligt Tab for Egnen, hvor de findes, er blevet sikret under de nye Ejerforhold.

Hovedmængden af de fredlyste Mindesmærker bestaar, som altid, af de runde Jordhøje, der i alle Dele af vort Fædreland hører Landskabet til. Dog vil af den nedenstaaende Oversigt ses, at ogsaa et kendeligt Tal af de langt sjældnere forekommende, anselige Oldtidsgrave af store Stenblokke er føjet til de i Forvejen fredlyste, saaledes Dysser i Arts, Ods, Tybjerg og Baarse Herreder samt paa Bornholm, Langdysser og Runddysser i Skippinge, Tybjerg og Hundborg Herreder, Jættestuer ved Farum og Slotsbjergby paa Sjælland samt ved Bigum i Viborg-Egner.

Pengevederlag for Fredlysningen er kun givet i et Par Tilfælde, hvor Ejeren gav Afkald paa en Indtægt, som Billighed talte for at godtgøre. For en Fredlysning af to meget anselige Høje er der ydet et Sølvbæger. I alle andre Tilfælde har Ejeren intet modtaget ud over Museets Anerkendelsesdiplom. Der er blevet anbragt i alt 97 Fredningsmærker af Granit, hvad der paa det nærmeste svarer til det beregnede Antal (100).

Jo mere Tallet af de fredlyste Oldtidsminder vokser, og jo længere Fredningerne ligger tilbage i Tiden, desmere vil der efterhaanden udkræves af Tilsyn og Indgriben af forskellig Art. Med megen Taknemmelighed maa Museet her som i nærmest foregaaende Aar pege hen paa Værdien af den Støtte, der paa dette Punkt er ydet af Herredsfogderne og Sognefogderne Landet over. Ved det af de sidstnævnte foretagne Eftersyn er i mange Tilfælde forskellig mindre Uorden og Forstyrrelse bragt til Museets Kundskab, særlig ved Mindesmærker, der var fredlyste fra ældre Tid. Der er i disse Tilfælde foretaget Rejser til Stedet, og de angivne Mangler er afhjulpne ved Museets egne Kræfter. Betydeligere Udbedringsarbejder af fredede Mindesmærker har det kun i faa Tilfælde været fornødent at foretage. Der skrives kun til Afrensning af Tjørn og andet Krat, hvor det skader den omliggende Mark, eller det har bredt sig saa meget, at den besøgende hindres i at se Oldtidsmindet; saadan Afrensning er foretaget ved et Par store Længdedysser paa Langeland. Større Sikringsforanstaltninger maatte udføres ved den foran nævnte Jættestue ved Slotsbjergby foruden mindre ved flere andre. Udgiften hertil kunde dog ikke bæres af de Museet bevilgede Midler, men bliver afholdt for et Tilskud af det Thomsenske Legat, hvad der under lignende Forhold er sket tidligere. Efter fuldstændig Istandsættelse blev Jættestuerne forsynet med Jerndør, hvortil Lodsejeren opbevarer Nøglen. Herved tages det bedste Hensyn baade til Oldtidsmindets Bevaring og til de besøgende, hvem man kun paa denne Maade kan sikre at finde vore store Gravstuer fra Oldtiden i forsvarlig og sømmelig Stand. Denne Ordning af Adgangsforholdene, som tidligere har været omtalt i disse Beretninger, er nu indført ved i alt 13 Oldtidsminder og har overalt staaet sin Prøve. Til nærmere Oplysning herom vedlægges 4 nye eller omtrykte Blade.

De i Aaret 1914 fredlyste Mindesmærker er følgende:

Amt.	Herred.	Sogn.	By og Matr.-Nr.	Antal og Art.
Frederiks- borg	Ølstykke	Farum	Farum Præstegaard 1 a	1 Jættestue
Københavs	Smørum	Sengeløse	Vradsby 8 l	1 Høj
Do.	Sømme	Himmelev	Veddelev 14 a	1 Høj
Do.	Tune	Karlstrup	Karlstrup 7 b	1 Høj